

عنوان مقاله:

سبک شناسی و تحلیل ساخت دستوری مهم ترین «همکرد» زبان فارسی در قصاید خاقانی

محل انتشار:

پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت، دوره 10، شماره 2 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

منوچهر تشکری - استادیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

منوچهر جوکار - دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

علی نادری فرد - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

خلاصه مقاله:

در میان فعل های فارسی، افعال مرکب اهمیت ویژه ای دارند. برای ساخت فعل مرکب، یک اسم/ صفت/ بن/ قید (فعلیار) با یک فعل ساده ترکیب می شود. دستورنویسان این فعل ساده یا بخش صرف شونده فعل مرکب را «همکرد» نامیده اند. به گفته آنان، فعل «کردن» مهم ترین و پرکاربردترین همکرد فعل مرکب در زبان فارسی است. کارکرد و جایگاه مهم این کلمه، نگارندگان را بر آن داشت تا به بررسی و تحلیل ساخت دستوری مهم ترین «همکرد» فعل مرکب در قصاید خاقانی بپردازد. این مقاله بر آن است تا بداند: دلیل بسامد فراوان این کلمه در افعال مرکب اشعار خاقانی چیست؟ چند درصد از افعالی که خاقانی در قصاید خود به کار برده، با این همکرد ساخته شده اند؟ ساختمان و اجزای این افعال چگونه است و کدام «فعلیار» بیشترین مشارکت را با این همکرد داشته است؟ آیا فعل «کردن» برای ساخت فعل ساده نیز به کار می رود؟ سهم کدام یک از سه زمان اصلی فعل، در به کارگیری این همکرد بیشتر است و چرا؟ انعطاف زبان فارسی در برابر جابه جایی سازه های خود با اجزای فعل مرکب، تا چه میزان و به چه کیفیتی است؟ در حجم نمونه این تحقیق، یک چهارم قصاید خاقانی، یعنی سی و سه قصیده با ۲۱۶۹ بیت و ۴۵۸۴ فعل (۲۵٪ قصاید خاقانی) بررسی شد.

کلمات کلیدی:

همکرد، فعل مرکب، فعلیاری، قصاید خاقانی، ادبیات

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1296933>

